

פרשת שמות תשפ"ב

גליון: 90

א לעכטיגער שבת

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

זֶה שְׁמִי... זֶה זְכָרִי לְדוֹר וָדוֹר !

פְּנִינֵי הַפְּרָשָׁה

'ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו' (א, א)

בדברי בעל הטורים מובא 'ראשי תיבות' על זה הפסוק: 'ו'אדם א'שר ל'זמד ה'סדר ש'נים מ'קרא ו'אחד ת'רגום ב'קול נ'עים י'שר י'חיה ש'נים ר'בות א'רוכות ל'עולם'.

לכאורה יש להבין הקשר בין החיוב של קריאת 'שנים מקרא ואחד תרגום' לפסוק זה של שמות בני ישראל הבאים מצרימה.

אולם אפ"ל ע"פ הא דמוכא (וזהו הדרש שיר השירים) שכל שמות בני ישראל כלולים בתורה: 'ששים ריבוא אותיות לתורה'. וזהו 'שמות בני ישראל' ענינו; לימוד וקריאת התורה.

כן אפ"ל ע"פ המובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה י"ט), שעי' שמעלין את הטוב שבתרגום נופל הרע של השבעים לשון, שהם מידותיהם הרעות, ולכן בפסוק זה של ביאת בני ישראל במצרים ששם היו צריכים לברך את 'הרע' מ'הטוב' שהוא ע"י ה'תרגום' נוגה בין טוב לרע. מרומז ענין זה של שנים מקרא ואחד תרגום.

גם אפשר לדייק ולומר בדבריהם (ברכות ח): 'להשלים פרשיותיו עם הציבור', וזה מרומז ב'אלה שמות בני ישראל', כלליות בני ישראל. (ועיין בליקוטי הלכות קריאת התורה ו' מעניין זה)

'ויהי כל נפש יוצאי יעקב שבעים נפש ויוסף היה במצרים' (א, ה)
לכאורה קשה למה כתוב ב' פעמים 'נפש', וכן למה דייקא בכאן כתוב שיוסף היה במצרים ?

אך אפ"ל בדרך רמז: ב' פעמיים 'נפש' בגמ' 'שמונה מאות וששים' ובפסיקתא זוטא (שלה ט"ו י"ח): 'שמונה מאות והששים שנה עשו בני ישראל בארץ משנכנסו בה ועד שיצאו מתוכה'. והרי עיקר השראת השכינה הייתה בארץ ישראל, רמז לעוד י' עשרה כנגד השכינה. שעולה ביחד שמונה מאות וששים – ועיקר קדושתם של בני ישראל תלויה ב'ארץ ישראל' (ליקו"מ י, ח"י מ"ט, ו' עוד) לכך כתוב פעמיים 'נפש' כמספר השנים שהיו בא"י.

כרם, הצדיקים שהם גם בבחינת קדושת ארץ ישראל – כמוכא (ליקו"מ ק"ט) עה"פ 'צדיקים ירשו ארץ', לכך כתוב: 'ויוסף היה במצרים' שאף שהם כעת לא בא"י אך היה להם את קדושתו של יוסף הצדיק, שהוא בחינת ארץ ישראל.

'הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו' (א, ט')
'עם' בגמ' 'מאה ועשר' כמנין שנותיו של 'יוסף'. המצרים קיטרנו שיוסף – שהוא היה מלך כאן הביא את משפחתו והוא אשם שעם ישראל רב ועצום, כי הרי קיטרונם היה גם על יוסף וכדברי חז"ל על הפסוק 'אשר לא ידע את יוסף'.
ובפנימיות הענין שהרי עיקר גלות מצרים, הייתה בטומאת ערות מצרים, כמוכא. וזה 'ולא ידע את יוסף' מידת הקדושה.

'הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו' (א, ט')

כל החוזק והעצמה של בני ישראל הוא ממנו. ממנו בעצמו – מתוך האדם דייקא, כי הטוב גנוז בכל אחד ואחד !!! וכדברי מוהר"ן מברסלב שהאדם צריך להאמין בעצמו הוא.

'ותחיון את הילדים' (א, י"ז)
'ותחיון' – ב' יודין – שם ה' בנינו. עבודת המיילדות העבריות להכניס

ובהמשך בעת 'קבלת התורה' להיות קשור ודבוק בו יתברך באופן נצחי תלויה בעיקר בכוח הרצון והתחדשות המבוטא בשם זה: אהיה אשר אהיה.

התחיל להזמין ולהכין עצמן בכל פעם מחדש

וכה הם דבריו ב'ליקוטי הלכות' (קה"ת ו' יט - כ): 'והענין, שעיקר העצה לקיום התורה הוא להתחיל בכל יום מחדש, ובשביל זה הזהירים בתחילת נתינתה שיהיו דברי תורה בעיניהם בכל יום כאילו היום ניתנה כי עיקר קבלת התורה הוא שנזכה לקיימה, כי לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. ולהכניס קיום התורה בעולם – זה קשה וכבד מן הכל, כי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, וצריכים לזה עצות עמוקות מאד בכל דור ודור ובכל יום.'

ולכן מיאן משה בתחילה בשליחותו, כי עיקר קוטב טענותיו היה שאינו רוצה לילך בשליחותו מחמת ריבוי ההסתרה והמחלוקת שמערבבים האדם בזה העולם, שהם בחינת דתן ואבירם, ויצר לב האדם של כל אחד רע מנעוריו ועל כן חשש משה רבינו שהם יקלקלו מעשיהם בכל פעם ח"ו.

על כך השיב לו הש"ת: אהיה אשר אהיה, שבכך טמון הצלחת עם ישראל – להתחיל להזמין עצמנו בכל פעם שיהיה לו הויה בעולם שיכיר אותו ית', וזהו: אהיה אשר אהיה... כי פעמים, כי צריכין להתחיל התחלה אחר התחלה... כי זה ידוע שכל התורה והמצוות, שבהם תלויים כל העולמות, כולם כלולים בשם הויה ב'ה', שהוא עיקר ושושן כל השמות כולם.

ובכדי שיתקיים זה הש"ס' אצלם לעולם, הוא על ידי בחינת אהיה שרמזו בכך, בחינת 'אנא זמין למיהו', ענין רצון – אני רוצה, שממנו נמשך הכוח להתחיל בכל פעם מחדש.

וזה מרומז בשם אהיה שהוא עיקר כלל כל העצות והדרכים והנתיבות להתקרב לשמו הגדול ית', שהוא ע"י שיקבלו על עצמן להתחיל להזמין ולהכין עצמן בכל פעם מחדש, ותמיד לרצות ולכסוף. נכך יתקיים אצלם לנצח – 'זה שמי לעולם זה זכרי לדור דור', שדרך הרצונות יהיו תמיד דבוקים וקשורים בו יתברך.

בכוחו של משה רעיא – נקבל רצון גדול זה

משה רבינו מבואר ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה רט"ו) עומד בין שמד לרצון, כי 'שמד' בגימטריא: 'שלוש מאות ארבעים וארבע', 'רצון' בגימטריא: 'שלוש מאות ארבעים ושש', ו'משה' בגימטריא: 'שלוש מאות ארבעים וחמש' – בכוח זכות משה רעיא מהימנא, עצותיהם של הצדיקים האמתים, ישנם כוחות להפוך את השמד – מעשיו השלילים של האדם – לחרטה ולתשובה, בכוח הרצונות והכיסופים הטובים, לעזיבת הרע והמכשול ולרצות התקרבות לה'.

משה רבינו הסתלק בשבת במנחה בעידן של 'רעווא דרעוויין' – רצון שברצונות. על משה רבינו נאמר 'והנה נער בוכה' – מהות של השתוקקות וכיסופים, כי הוא קיבל את השליחות של 'אהיה אשר אהיה' – כוח של התחדשות ורצונות תמידיים, שמו של הקב"ה הנמצא בתוך תוכינו תמיד.

הבה נכסוף לרצות, להתחבר לרצון ולהתחלה זו אפילו במעט – גם לדברים קטנים בכל מצב. וכך גם יאיר עלינו תמיד אורו וחסדו – כי הרי שם אה"ה המבטא התחדשות ורצונות טובים מלווה אותנו תמיד, ערגה ורצונות שמלווה אותנו לדורות. לא נשכח זאת – 'זה שמי לעולם זה זכרי לדור ודור....'

היה זה כשמשה רבינו היה בעומק המדבר והתקרב להר, שהיה לו חמשה שמות: "הר האלוקים" "הר בשן", "הר גבנונים" "הר חורב", "הר סיני". (מד"ר). שם בשימון המדבר נתגלה אליו הקב"ה מתוך הסנה שבער באש - אך אינו כלה: "הסנה אינינו אוכל". המראה שראה משה היה מעל דרך הטבע: "ראה משה את האש בתוך הסנה והסנה אינו צומח מתוך הארץ, אלא אם כן יש מים מתחתיו, וכאן ראה האש אינה אוכלת את הסנה, והסנה אינו מכבה שלהבותיו של אש, תמה בלבו ואמר: "אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה" (מד"ר)

ובהמשך מופיע שאלתו של משה רבינו; כשבני ישראל ישאלו מהו שמו של הש"ת, מה אומר להם? עונה ע"כ הש"ת: "ויאמר אלוקים אל משה אהיה אשר אהיה" בתיבת "אהיה" מרומז שמו הגדול.

אהיה - אנא זמין למהו

מהו אותו "אהיה"? שמתלבש במידת ה"רחמים" מה רצה - הבורא ברוך הוא לומר כאן למשה ? ואיזה מסר יש כאן לעם ישראל ?

הבה ונתבונן בדברי רש"י: "אהיה עמם בצרה זאת, אשר אהיה עמם - בשעבוד שאר מלכיות". אהיה פירושו שבכל מצב ה' עמנו. הוי אומר שבסגולת שם זה נמצאים תמיד עם הש"ת.
בליקוטי מוהר"ן (תורה ו') כתוב בזה הלשון: "אהיה" הוא לשון 'רצון', וכלשון 'התיקוני זוהר'. 'כי אהיה דא אנא זמין למהו' !

למעשה; שורש שמתמו של האדם הוא הרצון. וכך מסביר זאת רבי נתן מברסלב בספרו ליקוטי הלכות (ברכת השחר ה' מא מב): 'נפש' הוא מלשון 'רצון' ! ותוקף הרצון הוא כמו נר דולק - כי האהבה והרצון שיש לאדם שבויער להשם יתברך ברשפי שלהבת - שממנו מדליקין כל הנרות הקדושים, זהו "אור הנשמה", שנקראת "נר", ואור הנר הזה, יכול להאיר בכל מיני חושך וצלמות, בתוך עצם גשמיות הגוף והעולם הזה הנקרא חושך. כי איך שהוא אף על פי כן לבו בויער עדין ברשפי אש להשם יתברך, אשר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה.

גם כשעם ישראל הוא בתוך מיצר ודחק האיר להם נקודת הרצון - הנקודה הפנימית, וכהתבטאותם קודם מתן תורה: 'רצוננו לראות את מלכנו' ! גם כאן בהתגלות הסנה מתוך שעבוד וצערם של בני ישראל - התגלה להם שהקב"ה אתם בכל מקום ובכל זמן, מתוך הסנה הבויער באש, נתגלה "אהיה אשר" - שכוח הרצון יש להם תמיד, כך כביכול הש"ת עמם תמיד.

שכינה עמהם

וכך כתוב זוהר הקדוש בפרשייתנו (זוהר שמות ב): "אמר רבי שמעון, למדנו במסכת מגילה (כט). בכל מקום שגלו ישראל השכינה גלתה עמהם, בגלות מצרים כתיב, "ואלה שמות בני ישראל", ולמה כתיב "בני ישראל", ולא "יעקב" ? אלא מה שכתוב "אלה שמות בני ישראל", הם המרכבות ומחנות העליונים שירדו עם יעקב יחד עם השכינה בגלות מצרים, ירדו עם כלל בני ישראל". הגלות בשילוב הגילוי שכינה לעם ישראל נמשך מאז ולדורות, תמיד שרויה השכינה בין בניו בכל מקום ובכל זמן ועת ומצב. הארה והתגלות זו הו השכינה עם תחילת ה"גלות",

